Ajuntament de Barcelona

Consell Educatiu Municipal de Barcelona

CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL DE BARCELONA

Comissió de Treball sobre Escoles i Entorn, barris educadors

2a Sessió Curs 2020-2021 (17 de març de 2021)

Assistents:

Guillem Gottschalk, *representant Taula Educativa – Lleure (CJB)* (presideix).

Martí Oliver, *tècnic Fundació Ferrer i Guàrdia* (modera la sessió).

Marta Carranza, *secretària CEMB.*

Laia García, *tècnica CEMB.*

Àngels Cadena, *Direccions de centres públics de primària de ciutat, Escola Mercè Rodoreda.*

Oriol Roca, *CEMD Sant Andreu sector entitats.*

Sergi Cobas, *AECV.*

David Puigmartí, *AFA Escola Sagrada Família.*

Esther Zamora, *Pla Comunitari Barceloneta, Consell Escolar del Districte.*

Eulàlia Esclapés, *Consorci d'Educació.*

Antonio Guerrero, *Famílies Sector Concertat, CCAPAC.*

Marcial Quintairos, *Famílies Sector Concertat, FAPAES.*

Núria Vallduriola, *CEMD Les Corts, directora de l'Institut Pedralbes.*

Temes previs i finalitat de la sessió:

Ordre del dia

17:00h – 17:10h	Benvinguda
17:10h – 17:30h	Presentació a càrrec de l'Edgar Iglesias (investigador UdG) i de la Pilar Gargallo (Presidenta FMRPC) sobre com fomentar la coneixença i la coordinació dels diferents agents educatius i comunitaris
17:30h – 18:25h	Espai de debat
18:25h – 18:30h	Avaluació i tancament de la sessió

Temes tractats:

Comença la sessió amb un resum dels temes tractats en la primera sessió.

La Pilar Gargallo (Presidenta Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, FMRPC) inicia la presentació explicant què és l'Aliança 360. L'arrel de tot plegat és que preocupa els joves de secundaris que a les 15h ja estaven a casa i no participaven en cap activitat extraescolar. Davant de la perspectiva de trobar oportunitats educatives més enllà del que és l'escola, es crea una aliança estratègia a tres: Fundació Jaume Bofill, Diputació de Barcelona i la FMRPC.

Tenim 6.000 hores de gap en un infant que té oportunitats educatives respecte un altre que no en té. Hi ha una certa inèrcia de no participar en activitats extraescolars i això fa que l'infant perdi oportunitats. L'aliança el que vol és trencar les parets de l'escola i dotar d'oportunitats als nostres infants i joves no només en el llarg de la vida, sinó també en l'ample.

L'Edgar Iglesias (investigador de la Universitat de Girona) inicia la seva intervenció dient que el propòsit és conèixer primer per connectar-se després i que aquest connectar-se no és un exercici automàtic que es pot fer de cop, requereix tot un procés.

Introdueix el concepte de "mala llet comunitària" (Marco Marchioni), que defineix com el fet que entitats o persones que mirin d'apropiar-se de les connexions que es fan en benefici seu i no dels joves o de les famílies. També assegura que hi ha sostres de vidre comunitaris, però s'estan trencant cada cop més.

Sobre el conèixer, planteja a qui hem de conèixer, i la necessitat de fer-ho per tal de poder generar interdependència. També creu que cal temporalitzar aquest coneixement i que s'han de seguir estratègies per conèixer en profunditat.

Sobre el connectar, planteja les mateixes preguntes (amb qui, per què, com, quan, què). Constantment tenim moltes evidències de la necessitat de connectar. La connexió és un bon sistema de rendició de comptes, perquè ens fa més visibles, genera més oportunitats, més equitat educativa i més qualitat. Què volem fer des de la connexió? Informar, consultar, transformar...

Quan parlem de coneixement i connexió, si fem una aposta de màxims i parlem d'ecosistemes educatius en que d'alguna manera coneixem tots els espais i oportunitats d'aprenentatge i a partir d'aquí ens imaginem un sistema de connexions on hi ha una interdependència entre tot.

És més estratègic tenir una figura de referència que faci de connectora que no pas 5 o 10 que facin coses a temps parcial.

Necessitat que la connexió sigui col·lectiva-organitzada, cal institucionalitzar-ho perquè sigui durador.

En temps de pandèmia ha minvat la capacitat de molts alumnes de poder seguir el curs, gràcies a l'esforç humà ha fet que les condicions d'educabilitat no hagin estat eliminades encara que qüestionades.

L'educació és un element per trobar l'equilibri entre educabilitat i educativitat. L'èxit és la combinació d'aprenentatges acadèmics i socials, des de molts agents educatius.

Quines considereu que són les claus per impulsar la xarxa d'agents educatius en barris on no hi ha ningú que ho estigui fent però que hi ha moltes necessitats? El primer que cal fer és la diagnosi de la necessitat, i analitzar cap a on tirar. En segon lloc, cal definir aquest espai comunitari, l'escola pot ser un hub que comenci a connectar, però també ho pot fer el

territori, i que l'escola sigui un node. Hi ha moltes maneres de generar la connexió. El tercer, la creació del treball en xarxa molt horitzontal.

Reflexions i aportacions per part dels i les membres de la Comissió de Treball

-Per començar s'hauria de definir l'espai comunitari, com l'entenem des de totes les vessants. A partir d'aquí hauríem de treballar en base a la pràctica, amb coses concretes, ja que sembla que ens perdem amb molta teoria. Davant les necessitats tangibles, acabes trobant les maneres d'arribar a aquesta vinculació i col·laboració, sigui més o menys institucionalitzada.

-Un dels problemes que provoquen el gap educatiu és la mercantilització del lleure. El lleure mercantilista és un escàndol, igual que els monopolis.

-El tema de la mala llet comunitària ve donada perquè l'administració posa unes condicions per obtenir recursos que ens fan competir més que cooperar.

-Les xarxes en moltes situacions acaben sent volàtils, la gent canvia i costa fer vincles. Cada vegada les cares són diferents i això dificulta el procés d'arribar al vincle.

-Cal observar i explorar el territori, quines necessitats té tothom, cada entorn educatiu. Aquesta exploració ha de ser una suma de mirades, la mirada des del centre educatiu, des de l'equipament esportiu, des de l'esplai, des del barri, des de la Guàrdia Urbana i a partir d'aquí veure què necessitem i què podem fer. Automàticament, la mala llet comunitària, que existeix, cau per si sola si sumem mirades d'un mateix territori.

-Si fem petites accions que unifiquin aquell territori, aquesta unificació fa que caigui la mala llet, deixem de competir i comencem a compartir. Anem a crear petites aliances, amb la voluntat de sumar i amb la voluntat que ningú hagi de liderar de manera individual això, sinó que la suma sigui la taula d'entitats. Tot això tindrà més impuls quan la confiança entre els agent sigui important, que tothom sigui co-responsable del que passa dins de l'equipament educatiu i fora. Si les persones que estan al territori no s'ho creuen i no son confiades no funcionarà. Funciona a través de la confiança i de la voluntat de compartir.

-Cal transformar els centres educatius en equipaments educatius, que siguin ecològics, sostenibles i de quilòmetre 0.

-Una de les coses que fem amb els agrupaments i esplais és una diagnosi del nostre marc de relacions. Crec que és sa i és bo que es copiï aquesta dinàmica a nivell d'escoles. Sovint patim de voler-ho solucionar tot nosaltres sols. És en aquest conèixer i descobrir que hi ha altra gent que també fa coses, i veure que estem anant pel mateix camí. La primera part del canvi és la diagnosi completa i compartida, quin és el nostre marc de relacions com a centres escolars.

-Estem assumint que l'educació es dona en un centre, en un punt. Parlar d'equipament escolar canvia la perspectiva, ja no és el centre de l'educació sinó un lloc on convergeixen agents educatius que eduquen.

-Ens és més que necessari comptar amb els agents que tenim al voltant, siguin educatius o no ho siguin. Qui ha de liderar? Qui vulgui educar, si aquesta iniciativa ha de sortir d'una escola, fantàstic, si en un altre lloc sorgeix d'un agrupament, per què ha de ser menys això? Sempre hi ha d'haver algú que posi la primera pedra i incentivi la resta d'agents educatius És important que l'administració sigui permissiva en aquest sentit i estigui al cas de les relacions que es donen. Que en la diferència i diversitat hi hagi aquest fenomen d'educació comunitària.

-Els noms sí que fan les coses, els edificis també fan les coses. Crec que de fa 3 anys cap aquí, els equipaments educatius que s'estan construint i transformant van en la línia de poder-nos

obrir i fer més coses. Que els equipaments siguin diferents ja ens indica que alguna cosa està passant. Les coses no canvien soles, canvien perquè les fem canviar.

-Aquest forat de 6.000 hores preocupa molt. Què fem per la igualtat d'oportunitats a tot arreu? Hem d'analitzar encara més què és el que ens fa més efecte per aconseguir aquesta igualtat d'oportunitats. S'han d'endreçar una mica les propostes de ciutat, en tenim moltes, en lleure, extraescolar, reforç... per mi tot és diferent. Allò que ven a fora de l'escola té a veure amb l'esport, el lúdic i les arts i després hi ha una altra part que és el reforç educatiu.

-L'equitat no l'entenem de la mateixa manera en cada territori, cada territori té els seus reptes. Hem de generar capital social, que tothom pugui accedir a tot arreu, trobar itineraris en part de l'oferta preservant el que és de qualitat per a tothom. L'administració en sentit ampli pot ajudar-nos per seguir avançant.

-A vegades el lideratge neix des de la convicció que cal tirar endavant, d'obrir el camí compartit. Algú ha de començar. La base comunitària de l'educació és el que fa que l'educació sigui un aprenentatge social, més enllà dels edificis. Estem parlant del temps educatiu, de tot allò que educa.

-Se'ns ha titllat de mercantilitzadors, la idea no és aquesta. El fora escola no ha estat mai públic, però és cert que hi ha una perversió. Hem de buscar que sigui de tal qualitat que sigui igual tenir un capital o un altre per participar-hi. Allò més mercantilitzador no ho hauríem d'incloure o bé els hauríem de fer moure perquè siguin més socials.

-S'ha de gestar la visió compartida, ens podem unir tots, però si no ho gestem cap a on volem anar pot ser que en algun moment xoquem. Primer hem de generar la mirada i després caminar junts.

-La utopia seria arribar a un punt que es faci el mateix que ara es fa amb les escoles de música: que es compensin les hores no lectives amb les lectives. Si a primera hora, la ciència ens diu que els adolescents el millor que poden fer és esport, fem-ho, trenquem totes les parets, canviem els horaris educatius. Volem oportunitats desiguals i heterogènies, però oportunitats.

-Quan parlem d'equitat, hem de parlar d'equitat en tots els infants i adolescents, no només en els entorns desafavorits. Resulta que en aquells alumnes amb més necessitats els hi acabem oferint activitats de reforç i els altres només facin esport, música o dansa. Tot son activitats de temps de lleure, caldria substituir la paraula "extraescolars" per "activitats de temps de lleure".

- Tots els infants haurien de tenir com a mínim una oferta de dues activitats de índole diferent: una de reforç escolar i una d'altres característiques (esport, art, etc.).

-El temps d'educació física a l'escola té altres valors que les que es fan a classe, igual que la música, per això no estic d'acord i no trobo el benefici en deixar de fer l'activitat en el centre educatiu.

-És important buscar els avals, les aliances teòriques. Hi ha un agent clau: les universitats, la línia a seguir és aquesta col·laboració indissociable amb les universitats, centres del saber i de recerca. Utopia: un lloc on hi hagi realment una col·laboració, un parc de recerca col·laborativa, entre primària, universitat, activitats esportives... espai unitari que també engloba aquest punt educatiu universitari i així es forgen aquestes aliances.

-Per mercantilitzar parlem sobre si és legítim o no lucrar-se amb l'educació en el lleure. Una cosa és que siguin de pagament, i l'altra és que hi hagi empreses que hi guanyin molt.

-El que volem és que els infants desenvolupin unes competències que després els facilitin la vida, un itinerari de vida satisfactori. Una manera bona de poder derivar és tenir aquestes competències ben treballades, saber-les treballar, compartir-les i validar-les amb tota la comunitat educativa del territori. Aquest marc de competències comunitari tampoc el trobem.

-Hem d'apoderar la família com a agent educatiu.

-Si realment volem aconseguir que en l'educació no escolar hi hagi cooperació entre entitats és vital reformular com es demanen els recursos a l'administració.

-Quan parlem de vulnerabilitat o de joves en risc, podem caure en l'error d'individualitzar el problema, i això porta a fer intervencions en les conseqüències i potser cal mirar a les causes. Hem d'enfocar-nos més cap a la utopia i tenir-la com a quelcom més real.

Es tanca la reunió amb l'avaluació de la sessió de treball.

Acords:

- Es farà arribar l'acta als membres de la comissió per tal que puguin complementar les intervencions recollides i les propostes que se'n deriven.

- La pròxima sessió de la comissió es celebrarà el 19 d'abril, i tindrà com a objectiu abordar l'ús social dels centres educatius: com obrir-los més enllà de l'horari lectiu.

Avaluació:

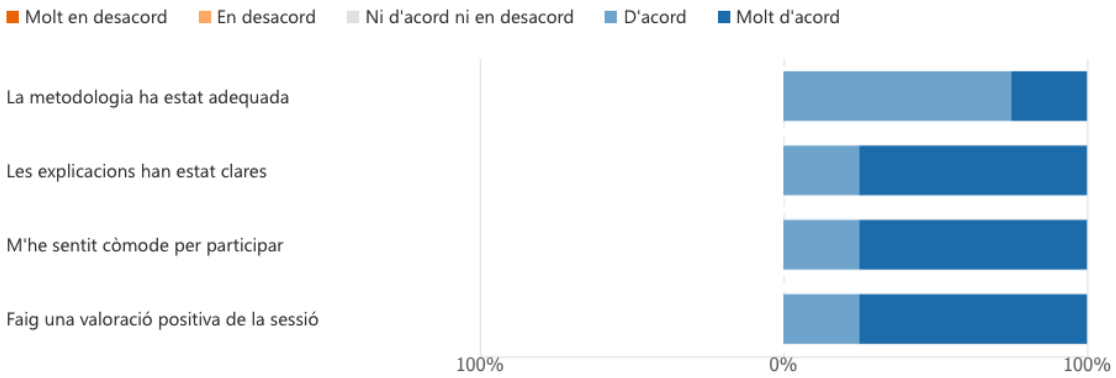
Molt en desacord
En desacord
Ni d'acord ni en desacord
D'acord
Molt d'acord
La metodologia ha estat adequada
Les explicacions han estat clares
M'he sentit còmode per participar
Faig una valoració positiva de la sessió
100%
0%
100%